

# OBSAH

<b>1</b>	<b>ÚVOD</b> . . . . .	<b>11</b>
<b>1.1</b>	<b>Kartel jako předmět odborného studia</b> . . . . .	<b>12</b>
1.1.1	Definice kartelu . . . . .	14
1.1.2	Typologie kartelů . . . . .	16
1.1.3	Kartely v české ekonomické teorii . . . . .	19
1.1.4	Čtyři pohledy na stabilitu kartelů, její příčiny a následky . . . . .	22
1.1.5	Metodologie studia kartelů . . . . .	24
<b>1.2</b>	<b>Dějiny chmelařství jako badatelské pole</b> . . . . .	<b>29</b>
1.2.1	Literatura . . . . .	29
1.2.2	Prameny . . . . .	32
<b>1.3</b>	<b>Kladené otázky a struktura práce</b> . . . . .	<b>36</b>
<b>2</b>	<b>VÝVOJ A STRUKTURA TRHU S CHMELEM PŘED ROKEM 1918</b> . . . . .	<b>41</b>
<b>2.1</b>	<b>Chmel</b> . . . . .	<b>41</b>
<b>2.2</b>	<b>Formování hlavních chmelařských oblastí Čech</b> . . . . .	<b>42</b>
<b>2.3</b>	<b>Od měšťanského k poddanskému chmelařství</b> . . . . .	<b>44</b>
<b>2.4</b>	<b>Chmelařství v okrajových chmelařských oblastech</b> . . . . .	<b>45</b>
<b>2.5</b>	<b>Růst a technologická změna v pivovarnictví jako „tahoun“ českého chmelařství</b> . . . . .	<b>48</b>
<b>2.6</b>	<b>Rozdílné trajektorie výrobních oblastí v době vzestupu českého chmelařství (cca 1860–1904)</b> . . . . .	<b>50</b>
<b>2.7</b>	<b>Vzestup českého chmelařství jako výjimka z pravidla</b> . . . . .	<b>64</b>
<b>2.8</b>	<b>Krise v českém chmelařství, 1904–1908</b> . . . . .	<b>67</b>
<b>2.9</b>	<b>První světová válka a její dopad na chmelařství</b> . . . . .	<b>70</b>
<b>2.10</b>	<b>Struktura trhu s chmelem v českých zemích před první světovou válkou</b> . . . . .	<b>74</b>
2.10.1	Míra koncentrace trhu . . . . .	74
2.10.2	Vstupní bariéry a organizační úloha institucí . . . . .	78
2.10.3	Diferenciace produktu a ochranná známka . . . . .	79
2.10.4	Struktura poptávky a role státu . . . . .	81
2.10.5	Produkce chmele jako typ trhu, který „stěží umožňuje zformování tržní síly“ . . . . .	83
<b>3</b>	<b>KARTELIZACE ODVĚTVÍ V „DLOUHÉM“ 19. STOLETÍ</b> . . . . .	<b>87</b>
<b>3.1</b>	<b>Počátky zájmových organizací pěstitelů chmele (1833–1890)</b> . . . . .	<b>87</b>
3.1.1	Založení žateckého Hopfenvereinu a počátky ověřování původu chmele . . . . .	87
3.1.2	Pokus města Žatce o organizaci pěstitelů na venkově . . . . .	91
3.1.3	Zájmové rozpory v první žatecké známkovně a její zánik . . . . .	95
3.1.4	Nová známkovna a pokus měšťanů zorganizovat pěstitele shora (1880) . . . . .	98
3.1.5	Zřízení nové městské známkovny (1884) . . . . .	101
3.1.6	Konkurenční známkovny v jiných centrech pěstování chmele . . . . .	103
3.1.7	Vznik místních organizací pěstitelů chmele . . . . .	106
<b>3.2</b>	<b>Vznik oblastních organizací pěstitelů chmele (1890–1909)</b> . . . . .	<b>108</b>
3.2.1	Provenienční zákon a jeho dopady . . . . .	116
3.2.2	Organizace pěstitelů v dalších chmelařských oblastech českých zemí . . . . .	119
3.2.3	Od lokálních k regionálním kartelům (1890–1910) . . . . .	121
3.2.4	Družstevní prodejna chmele – příliš velké riziko? . . . . .	125
3.2.5	Kartely obchodníků a pivovarů a jejich dopady . . . . .	128
<b>3.3</b>	<b>Vznik kartelů se zemskou a mezinárodní platností (1910–1918)</b> . . . . .	<b>133</b>
3.3.1	Rozšíření kartelů a založení Prodejny Jednoty chmelařské . . . . .	134
3.3.2	Vznik mezinárodního kartelu pěstitelů chmele . . . . .	136
3.3.3	Od mezinárodní organizace ke kartelu se zemskou platností . . . . .	142
<b>3.4</b>	<b>Kartely pěstitelů za první světové války (1914–1918)</b> . . . . .	<b>144</b>

<b>4</b>	<b>PRODUKCE CHMELE V MEZIVÁLEČNÉM OBDOBÍ</b> .....	<b>151</b>
<b>4.1</b>	<b>Světové pivovarnictví mezi válkami</b> .....	<b>151</b>
<b>4.2</b>	<b>Vývoj produkce chmele v meziválečném období</b> .....	<b>156</b>
4.2.1	Nejisté vyhlídky po konci války (1918–1921) a krize z deflace (1922) .....	156
4.2.2	Chmelařská konjunktura (1923–1926) .....	161
4.2.3	Zemědělská krize v produkci chmele (1927–1932) .....	165
4.2.4	Zotavení a stagnace (1933–1938) .....	173
4.2.5	Krize a strukturální změna .....	176
<b>4.3</b>	<b>Struktura trhu chmelem a její změny v meziválečné době</b> .....	<b>180</b>
<b>5</b>	<b>OD MEZINÁRODNÍHO KARTELU KE STÁTNÍMU INTERVENČIONISMU.</b>	
	<b>KARTELY V CHMELAŘSTVÍ V MEZIVÁLEČNÉM OBDOBÍ</b> .....	<b>193</b>
<b>5.1</b>	<b>Návrat k lokálním kartelům (1918–1924)</b> .....	<b>193</b>
5.1.1	Obchodní společnosti pěstitelů .....	198
5.1.2	Kartely pěstitelů v novém kontextu .....	203
5.1.3	Kartely pivovarů a nedostatek chmele .....	205
5.1.4	Obchodníci chmelem v době vázaného hospodářství .....	206
<b>5.2</b>	<b>Opětovný vznik mezinárodního kartelu pěstitelů (1924–1930)</b> .....	<b>211</b>
5.2.1	Kartelizace produkce – impuls pro kartely pivovarů a obchodníků .....	215
5.2.2	Mezinárodní kartel a redukce plochy chmelnic .....	217
<b>5.3</b>	<b>Československý chmelařský syndikát (1930–1931)</b> .....	<b>223</b>
5.3.1	Cíle pěstitelů .....	223
5.3.2	Úvěrová akce a její dopady .....	224
5.3.3	Vznik syndikátu pěstitelů chmele .....	226
5.3.4	Od syndikátu k sanačnímu kartelu .....	228
5.3.5	Kam s přebytečným chmelem? .....	231
5.3.6	Výsledky Chmelařského syndikátu .....	234
<b>5.4</b>	<b>Mezinárodní kartel a státní intervence (1932–1938)</b> .....	<b>236</b>
5.4.1	Československo-německá dodatková úmluva o chmelu .....	236
5.4.2	Jednání o trhu chmelem na půdě Společnosti národů .....	237
5.4.3	Nový provenienční zákon jako výraz státního intervencionismu v chmelařství .....	240
5.4.4	Obnovení mezinárodních chmelařských konferencí .....	245
5.4.5	Projekt chmelařského monopolu .....	246
5.4.6	Nová krize v odvětví a pokus o kontingentaci chmelařské produkce .....	249
5.4.7	Národnostní spory a vzestup SdP .....	253
5.4.8	Bilance výsledků státního intervencionismu v chmelařství .....	256
	<b>ZÁVĚR: POVAHA NEDOKONALÉ KONKURENCE</b> .....	<b>257</b>
	<b>SUMMARY</b> .....	<b>263</b>

<b>SEZNAM CITOVANÝCH PRAMENŮ A LITERATURY. . . . .</b>	<b>264</b>
Archivy. . . . .	264
Periodický tisk . . . . .	264
Specializovaný chmelařský tisk. . . . .	264
Další odborný a politický tisk . . . . .	265
Statistiky. . . . .	266
Dobové publikace. . . . .	267
Literatura . . . . .	270
Internetové zdroje . . . . .	275
<b>Klíč k dobovým překladům názvů institucí. . . . .</b>	<b>276</b>
<b>Seznam zkratk. . . . .</b>	<b>278</b>
Příloha 1. Stanovy Freie Vereinigung der Hopfenkundschaftshändler Böhmens in Saaz (1903). . . . .	280
Příloha 2. Společenská smlouva syndikátu Lupulina (1919). . . . .	284
Příloha 3. Společenská smlouva Chmelařského syndikátu československého v Žatci (1930) . . . . .	286